

**Povzetek revizijskega poročila
Računskega sodišča Republike Slovenije
o izvajanju ukrepov za doseganje ciljev pri
varovanju zraka in ozonskega plašča ter obvladovanju
podnebnih sprememb**

**Koordinirana revizija varovanja zraka in ozonske plasti ter
doseganja ciljev mednarodnih sporazumov**

Vsebina

- 1 Predmet in cilji opravljene revizije**
- 2 Zastavljeni cilji, ki jih mora Slovenija doseči na področju varovanja zraka, ozonskega plašča in obvladovanja podnebnih sprememb**
- 3 Doseganje ciljev in izvajanje ukrepov za varovanje zunanjega zraka**
 - 3.1 Celovitost in popolnost politike varovanja zunanjega zraka**
 - 3.2 Ocena doseganja zastavljenih ciljev in učinkovitost izvajanja ukrepov**
- 4 Doseganje ciljev in izvajanje ukrepov za zaščito ozonskega plašča**
 - 4.1 Celovitost in popolnost politike varovanja ozonskega plašča**
 - 4.2 Ocena doseganja zastavljenih ciljev in učinkovitost izvajanja ukrepov**
- 5 Doseganje ciljev in izvajanje ukrepov za obvladovanje podnebnih sprememb**
 - 5.1 Celovitost in popolnost politike obvladovanja podnebnih sprememb**
 - 5.2 Ocena doseganja zastavljenih ciljev in učinkovitost izvajanja ukrepov**
- 6 Zahtevani popravljalni ukrepi in priporočila revidirancem**

1 Predmet in cilji opravljene revizije

Računsko sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: računsko sodišče) je opravilo revizijo doseganja zastavljenih ciljev pri varovanju zraka in ozonskega plašča ter pri obvladovanju podnebnih sprememb, ki so bili določeni z mednarodnimi sporazumi, direktivami Evropske unije in z nacionalnimi politikami. Ugotavljali smo, ali so revidiranci pri doseganju zastavljenih ciljev uspešni ter ali so učinkovito izvajali ukrepe, ki so bili načrtovani, da bi bili zastavljeni cilji lahko doseženi. Preverili smo, ali so v Sloveniji oblikovane in sprejete celovite politike, na podlagi katerih bo mogoče uspešno doseganje zastavljenih ciljev, ocenili pa smo tudi, ali bo na podlagi napovedi gibanj emisij mogoče zastavljene cilje doseči, v kolikšni meri so se načrtovani ukrepi izvajali in kakšni so njihovi učinki.

Revizijo smo izvedli pri revidirancih, ki so bili odgovorni za doseganje zastavljenih ciljev ter za izvajanje posameznih ukrepov pri varovanju zunanjega zraka, ozonskega plašča in obvladovanja podnebnih sprememb. To so:

- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Ministrstvo za promet,
- Ministrstvo za gospodarstvo in
- Ekološki sklad Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ekološki sklad).

Preverjali smo poslovanje revidirancev v letih 2005 in 2006, upoštevali pa smo tudi vsa dejanja v letu 2007 in v začetku leta 2008, ki so imela vpliv na doseganje zastavljenih ciljev.

2 Zastavljeni cilji Slovenije pri varovanju zraka, ozonskega plašča in obvladovanju podnebnih sprememb

Slovenija je na področju varovanja zraka, ozonskega plašča in obvladovanja podnebnih sprememb podpisnica vseh pomembnih mednarodnih sporazumov, s katerimi so bili dogovorjeni cilji zmanjšanja emisij različnih škodljivih snovi, ki jih morajo države podpisnice doseči v dogovorjenem časovnem obdobju, ter druga obvezna dejanja pogodbenic. Slovenija mora ob tem upoštevati tudi določila direktiv Evropske unije, ki zavezujejo države članice k doseganju zastavljenih ciljev.

3 Doseganje ciljev in izvajanje ukrepov za varovanje zunanjega zraka

Na kvaliteto zunanjega zraka škodljivo vplivajo predvsem emisije žveplovega dioksida, dušikovih oksidov, hlapnih organskih snovi, amoniaka, ogljikovega monoksida, trdnih prašnih delcev, pa tudi težkih kovin svinca, kadmija in živega srebra ter obstojnih organskih onesnaževal. Pomembno je, da države zagotovijo, da emisije ne presegajo dovoljenih letnih ter dnevniških mejnih in alarmnih vrednosti.

3.1 Celovitost in popolnost politike varovanja zunanjega zraka

Vlada republike Slovenije je leta 2004 sprejela operativni program, ki je določile ukrepe zmanjševanja skupnih letnih količin emisij žveplovega dioksida, dušikovih oksidov, hlapnih organskih snovi in amoniaka ter operativni program zmanjševanja skupnih letnih emisij žveplovega dioksida, ogljikovega monoksida in trdnih prašnih delcev (PM 10) iz velikih kurilnih naprav. Glede na ugotovljeno spremenjeno dejansko stanje emisij

in zaradi neustreznosti projekcij emisij iz leta 2004 je bila leta 2006 pripravljena in sprejeta revizija obeh operativnih programov.

V letih 2005 in 2006 je bilo v Sloveniji ugotovljeno stalno preseganje dovoljenih dnevni mejnih in alarmnih vrednosti prašnih delcev (PM 10) na večjih območjih poselitev. Na koncentracije, ki so bile večje od dovoljenih, je vplival predvsem zgoščen promet v mestnih središčih. Ukrepi za zmanjšanje preseganj dovoljenih koncentracij niso bili določeni in sprejeti.

Ocenili smo, da v letih 2005 in 2006 v Sloveniji ni bila oblikovana in sprejeta celovita politika varovanja kakovosti zunanjega zraka, ker so bili določeni in sprejeti zgolj ukrepi za doseganje letnih dovoljenih količin emisij, na pa tudi ukrepi za doseganje dnevni in alarmnih vrednosti emisij vseh pomembnih onesnaževal.

Ministrstvo za okolje in prostor ni ustrezno spremljalo izvajanja sprejetih operativni programov kvalitete zunanjega zraka. V letu 2006 je pripravilo revizijo obeh sprejetih operativni programov zaradi sprememb pogojev, na podlagi katerih so bile opravljene projekcije prihodnjih emisij, ni pa ocenilo in ovrednotilo učinkov, ki so posledica izvajanja posameznih načrtovanih ukrepov na emisije in ni zagotovilo ustreznega poročanja javnosti o rezultatih izvajanja ukrepov varovanja kvalitete zunanjega zraka.

3.2 Ocena doseganja zastavljenih ciljev in učinkovitost izvajanja ukrepov

Za emisije žveplovega dioksida, emisije amoniaka in emisije hlapni organski snovi smo na podlagi trendov padanja emisij ugotovili, da ciljne emisije v letu 2010 ne bodo presežene. Trendi emisij težkih kovin in obstojni organski onesnaževal kažejo, da emisije teh snovi padajo in da Slovenija ne presega referenčni vrednosti iz leta 1990.

Za emisije dušikovih oksidov je bilo v operativnem programu načrtovano, da Slovenija v ciljnem letu 2010 zastavljenega cilja ne bo dosegala, ker ob predvidenem obsegu izvajanja ukrepov emisij ne bo mogoče zmanjšati pod ciljno raven. Med izvedbo revizije je Ministrstvo za okolje in prostor spremenilo metodologijo vrednotenja emisij dušikovih oksidov, ki nastajajo v prometu. Emisije sedaj ocenjuje z uporabo metodologije COPERT III, s katero je mogoče bolj natančno oceniti emisije iz cestnega prometa. Ob preračunih emisij, ovrednotenih po tej metodologiji, bo mogoče zastavljeni cilj 45 tisoč ton emisij dušikovih oksidov v letu 2010 doseči. Göteborgski protokol in Direktiva o nacionalni zgornji mejah onesnaževal, ki določata ciljno vrednost emisij dušikovih oksidov, eksplicitno ne določata, da morata biti metodologiji, s katero se ugotavljajo dejanske emisije in s katero so bile določene ciljne emisije, enaki. Kljub navedenemu menimo, da znižanje emisij zgolj zaradi uporabe drugačne metodologije, ne kaže dejanskega znižanja emisij, ki bi bilo posledica uspešnega izvajanja ukrepov revidirancev.

V skladu z Göteborgskim protokolom morajo pogodbenice kontinuirano zbirati podatke o škodljivih učinkih fotooksidantov (žveplovih in dušikovih spojin, ozona in težkih kovin). Ugotovili smo, da Ministrstvo za okolje in prostor ni zagotovilo ustreznih institucionalnih organiziranosti, da bi bilo mogoče v Sloveniji izvajati program spremljanja učinkov onesnaženega zraka na naravno vegetacijo in kmetijske rastline ter program spremljanja kritičnih vrednosti za posamezna onesnaževala glede na njihove učinke, ki potekata na ravni Evropske unije. V Sloveniji se ti podatki ne zbirajo sistematično.

Kot smo opisali v točki 3.1 se ukrepi za izboljšanje kvalitete zunanjega zraka za zmanjšanje pogostosti preseganj dovoljenih dnevni in alarmni vrednosti emisij prašni delcev niso izvajali. Preseganja dovoljenih dnevni koncentracij prašni delcev (PM 10) so se zato kontinuirano pojavljala na območjih gostejši poselitev, kjer prihaja

do rednih zgostitev prometa, tudi v letu 2007.

V letih 2005 in 2006 se za financiranje ukrepov izboljšanja kakovosti zunanega zraka sredstva državnega proračuna Republike Slovenije niso namenjala.

4 Doseganje ciljev in izvajanje ukrepov za zaščito ozonskega plašča

4.1 Celovitost in popolnost politike varovanja ozonskega plašča

Ministrstvo za okolje in prostor je v letu 2003 pripravilo, Vlada Republike Slovenije pa sprejela dva operativna programa ravnanja z ozonu škodljivimi snovmi, in sicer operativni program ravnanja s haloni in operativni program ravnanja s klorofluoroogljikovodiki. Operativna programa določata ukrepe za opuščanje uporabe in za ravnanje s temi snovmi, predvsem pa obvezne ukrepe za kontroliran zajem halonov in klorofluoroogljikovodikov iz naprav, ki te snovi še vsebujejo. Sprejeta je bila tudi ustrezna zakonodaja, ki je določila obvezna ravnanja z ozonu škodljivimi snovmi v skladu z določbami Montrealskega protokola in Uredbe o snoveh, ki tanjšajo ozonski plašč.

Ugotovili smo, da Ministrstvo za okolje in prostor ni redno zbiralo in spremljalo podatkov o kontroliranem zajemu klorofluoroogljikovodikov ter javnosti ni redno poročalo o izvajanju ukrepov iz sprejetih operativnih programov.

4.2 Ocena doseganja zastavljenih ciljev in učinkovitost izvajanja ukrepov

V Sloveniji je bila prepovedana proizvodnja, dajanje na trg in uporaba ozonu škodljivih snovi, ki tanjšajo ozonski plašč (klorofluoroogljikovodikov, drugih popolnoma halogeniranih klorofluoroogljikovodikov, halonov, ogljikovega tetraklorida, 1,1,1-trikloretana in delno halogeniranih bromofluoroogljikovodikov). Za zajem, recikliranje, odstranjevanje in uničenje halonov in klorofluoroogljikovodikov so bili določeni in sprejeti ukrepi obveznega ravnanja, ki jih morajo izvajati lastniki naprav, ki te snovi vsebujejo, in pooblaščenim servisnim podjetjem, ki opravljajo zajem ozonu škodljivih snovi.

Proizvodnje, uvoza, dajanja na trg in uporabe ozonu škodljivih snovi v Sloveniji v letih 2005 in 2006 ni bilo, razen kontroliranega dovoljenega uvoza klorofluoroogljikovodikov za analize, raziskovalne in medicinske namene, izključno iz držav podpisnic Montrealskega protokola.

Na podlagi podatkov o zajemu ozonu škodljivih snovi iz odpadnih naprav, ki so bili posredovani Evropski komisiji, smo ugotovili, da je bilo v skladu z določenim obveznim ravnanjem v letih 2005 in 2006 v povprečju ustrezno zajetih le 31 odstotkov količine klorofluoroogljikovodikov iz odpadnih naprav, ki so te snovi vsebovale. V ozračje je bilo nekontrolirano izpuščeno skoraj 70 odstotkov količine klorofluoroogljikovodikov iz naprav, ki so se v letih 2005 in 2006 prenehale uporabljati. Ministrstvo za okolje in prostor nima ustreznih podatkov o zajemu klorofluoroogljikovodikov ter ni ustrezno nadziralo zajema teh snovi.

Na podlagi inšpekcijskih pregledov, ki jih je izvajal Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor, je bilo ugotovljeno, da imetniki naprav, ki vsebujejo ozonu škodljive snovi, večinoma ne opravljajo letnega pregleda tesnosti teh naprav, zaradi česar so njihove okvare pogostejše in lahko prihaja do nenadzorovanega izhajanja ozonu škodljivih snovi. Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor je predlagal, da Ministrstvo za okolje in prostor dopolni zakonodajo o ravnanju z ozonu škodljivimi

snovmi tako, da bi bili upravljavci naprav vse nenadzorovane izpuste dolžni prijaviti Ministrstvu za okolje in prostor. Ministrstvo za okolje in prostor predlagane uskladitve zakonodaje še ni opravilo.

V letih 2005 in 2006 se ukrepi opuščanja rabe ozonu škodljivih snovi niso financirali iz državnega proračuna Republike Slovenije.

5 Doseganje ciljev in izvajanje ukrepov za obvladovanje podnebnih sprememb

S podpisom Kjotskega protokola se je Slovenija zavezala, da bo v obdobju od leta 2008 do leta 2012 zmanjšala emisije toplogrednih plinov za 8 odstotkov glede na izhodiščno leto. Emisije teh plinov ne bodo smele preseči 18,96 milijona ton emisij ekvivalenta ogljikovega dioksida na leto. Zaradi vezanih zalog ogljikovega dioksida v gozdovih (ponori) lahko Slovenija uveljavi še dodatnih 1,3 milijona ton ekvivalenta ogljikovega dioksida. Emisije Slovenije v ciljnem obdobju tako lahko skupaj znašajo 20,28 milijonov ton.

5.1 Celovitost in popolnost politike obvladovanja podnebnih sprememb

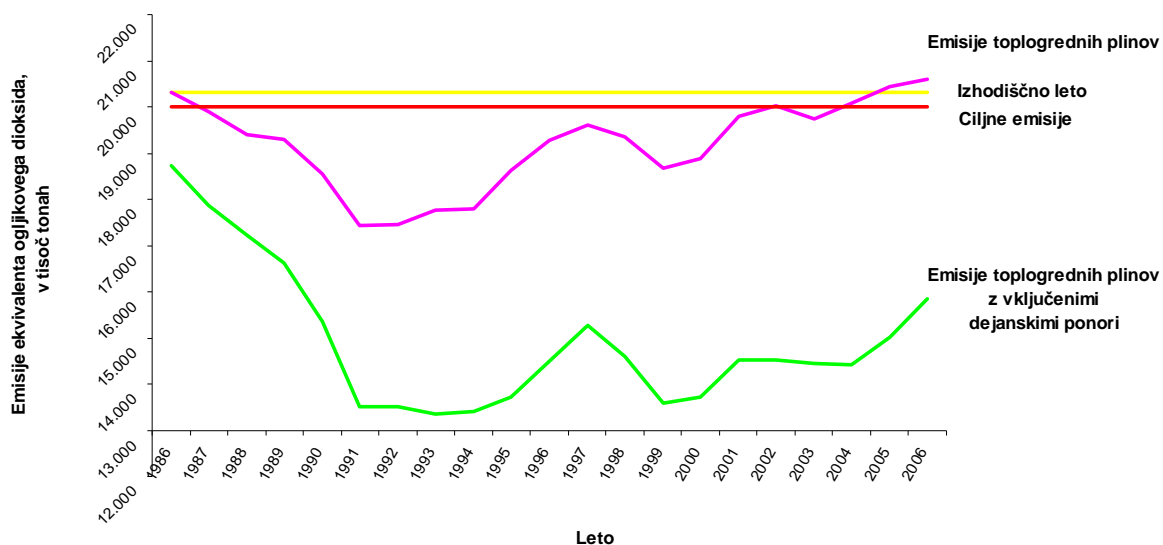
Za doseganje ciljev Kjotskega protokola je Vlada Republike Slovenije leta 2002 sprejela Okvirno strategijo izpolnjevanja obveznosti, izhajajočih iz Kjotskega protokola, ter Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, ki ga je dopolnila leta 2004 in leta 2006. S pregledom navedenih strateških dokumentov smo ugotovili, da:

- ni razviden način izbire predlaganih ukrepov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, zaradi česar ni mogoče ugotoviti, ali so bili izbrani stroškovno najbolj učinkoviti in ekonomsko upravičeni ukrepi,
- niso razvidne dolgoročne projekcije emisij toplogrednih plinov, na podlagi katerih bi bilo mogoče načrtovati in sprejeti dolgoročno politiko obvladovanja podnebnih sprememb,
- nacionalna politika obvladovanja podnebnih sprememb ne vključuje ukrepov prilagajanja že nastalim posledicam podnebnih sprememb,
- nacionalna politika podnebnih sprememb ni v zadostni meri usklajena z državnimi strateškimi razvojnimi dokumenti, prav tako pa ne s sektorskimi politikami v prometu, energetiki in v kmetijstvu, ki so ključne za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ter
- Ministrstvo za okolje in prostor ni ustrezno spremljalo izvajanja sprejetih operativnih programov zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, tako da bi dosledno ocenjevalo in vrednotilo učinke dosedanjega izvajanja posameznih ukrepov.

5.2 Ocena doseganja zastavljenih ciljev in učinkovitost izvajanja ukrepov

Emisije toplogrednih plinov so v Sloveniji v izhodiščnem letu znašale 20.314 tisoč ton. Po letu 1986 so se zaradi padca obsega proizvodnje začele zmanjševati in so v letu 1991 dosegle najnižjo vrednost. Po tem letu so ob oživljanju gospodarske dejavnosti in povečevanju proizvodnje zopet začele naraščati, tako da so leta 2005 presegle izhodiščno raven iz leta 1986. Manjši padec emisij je bil zabeležen še v letih 1999 in 2000, nato pa so zopet začele naraščati. Emisije toplogrednih plinov so v letu 2006 znašale 20.585 tisoč ton in so bile za tri odstotke višje od ciljne vrednosti za obdobje od leta 2008 do leta 2012. Emisije so od leta 1992 narasle za 18,14 odstotkov in so naraščale po povprečni letni stopnji 1,12 odstotka. Gibanje emisij toplogrednih plinov od leta 1986 do leta 2006, emisije toplogrednih plinov z vključenimi dejanskimi ponori ter izhodiščne in ciljne emisije v Sloveniji so prikazane na sliki 1.

Slika 1: Gibanje emisij toplogrednih plinov v Sloveniji od leta 1986 do leta 2006

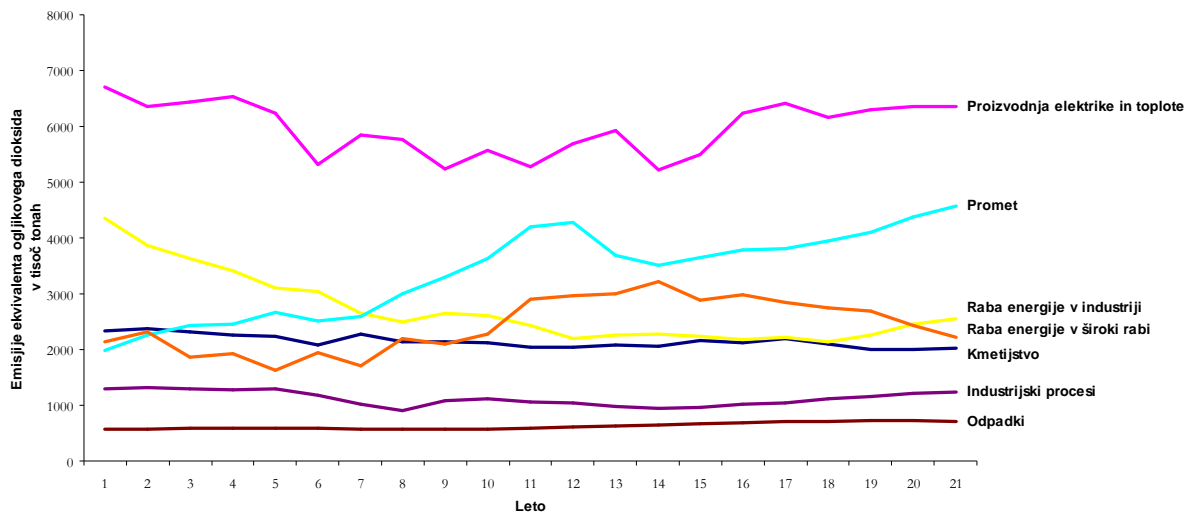
Vir: GHG Inventory 2006, tabela 10: Emission trends, Agencija Republike Slovenije za okolje.

Po letu 1992 so emisije toplogrednih plinov stalno naraščale. Njihova rast se je po letu 2000 še nekoliko pospešila, saj so naraščale po povprečni letni stopnji 1,45 odstotka. Napovedi iz operativnih programov zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, da bodo emisije po letu 2002 začele upadati, se niso uresničile. Načrtovani ukrepi, predvsem pa nezadosten obseg njihovega izvajanja, niso omogočili njihovega zmanjševanja po letu 2002.

Največ k skupnim emisijam toplogrednih plinov, več kot tri četrtine, prispevajo emisije, ki so posledica zgorevanja fosilnih goriv pri proizvodnji energije in pri njeni rabi. Zaradi zgorevanja fosilnih goriv za proizvodnjo električne in toplotne energije nastane 31 odstotkov, pri rabi energije v široki rabi¹ 14 odstotkov in pri rabi energije v industriji in gradbeništvu 11 odstotkov vseh emisij toplogrednih plinov. Zaradi prometa nastane približno 22 odstotkov vseh emisij toplogrednih plinov, v kmetijstvu pa nastane 10 odstotkov vseh emisij. Emisije, ki nastajajo zaradi industrijskih procesov prispevajo k skupnim emisijam 6 odstotkov, pri odlaganju odpadkov se sprosti 3 odstotke vseh emisij toplogrednih plinov, emisije iz drugih virov pa tudi prispevajo 3 odstotke. Gibanje emisij toplogrednih plinov po sektorjih je prikazano na sliki 2.

¹ Gre za rabo energije v gospodinjstvih, storitvenih sektorjih ter v kmetijstvu in gozdarstvu.

Slika 2: Gibanje emisij TGP po sektorjih od leta 1986 do leta 2006

Vir: GHG Inventory 2006, tabela 10: Emission trends; Agencija Republike Slovenije za okolje.

5.2.1 Izvajanje ukrepov v sektorju energetike in industrijskih procesov

V sektorju energetike in industrijskih procesov so se izvajali predvsem ukrepi trgovanja z emisijskimi kuponi ter ukrepi spodbujanja učinkovite rabe energije in povečevanja deleža rabe energije iz obnovljivih virov.

Trgovanje z emisijskimi kuponi

Evropska unija je za svoje članice uvedla obvezno trgovanje z emisijami toplogrednih plinov na ravni Evropske unije in vzpostavila Evropsko trgovalno shemo z emisijami toplogrednih plinov. Del Evropske trgovalne sheme predstavlja tudi trg emisijskih kuponov v Sloveniji. Pravila trgovanja ureja Direktiva 2003/87/ES o vzpostavitvi sheme za trgovanje s pravicami za izpuščanje toplogrednih plinov. Trgovanje z emisijskimi kuponi je potekalo v dveh obdobjih, in sicer od leta 2005 do leta 2007, ter v obdobju od leta 2008 do leta 2012. S preveritvijo in primerjavo načrtov razdelitve emisijskih kuponov za obe obdobji trgovanja, s primerjavo podatkov o številu razdeljenih emisijskih kuponov² in dejanskimi emisijami za leti 2005 in 2006 ter na podlagi rezultatov ankete, ki smo jo izvedli med upravljavci naprav, ki sodelujejo v trgovanju z emisijskimi kuponi, smo ugotovili naslednje:

- načrtovani učinek delovanja trga emisijskih kuponov je med vsemi ukrepi zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v Sloveniji največji. K skupnemu zmanjšanju emisij prispeva kar četrtino in je tako najpomembnejši ukrep;
- način razdelitve emisijskih kuponov v obdobju od leta 2005 do leta 2007 je omogočal razdelitev večjega števila kuponov napravam, ki so tehnološko zaostajale za najboljšimi razpoložljivimi tehnologijami zaradi upoštevanja zgodovinskih emisij kot temelja razdelitve emisijskih kuponov in zgolj simbolnega upoštevanja najboljših razpoložljivih tehnik. Takšna razdelitev se je odrazila tudi v rezultatih trgovanja, saj je večina upravljavcev naprav trgovanje v letih 2005 in 2006 zaključila s presežkom kuponov glede na dejanske (preverjene) emisije toplogrednih plinov;

² En emisijski kupon je izdan za emisijo 1 tone ogljikovega dioksida.

- trg emisijskih kuponov v Sloveniji je majhen in nehomogen. Na trgu je v letih 2005 in 2006 sodelovalo 97 upravljavcev naprav. Največjemu upravljavcu je bilo v obeh letih dodeljenih 53 odstotkov vseh kuponov, največjim desetim upravljavcem 86 odstotkov vseh kuponov, 25 odstotkov najmanjših udeležencev pa je skupaj prejelo le en odstotek vseh kuponov. Opisana struktura udeležencev trga emisijskih kuponov je v določeni meri omejila delovanje trga, kar je razvidno tudi iz vprašalnika, ki smo ga posredovali upravljavcem naprav. V letih 2005 in 2006 je z emisijskimi kuponi trgovalo zgolj 30 odstotkov vseh udeležencev trga. 64 odstotkov vseh, ki so trgovali, je trgovalo na trgu kuponov v Sloveniji, drugi pa v okviru evropskega trga. 80 odstotkov vseh, ki so bili na trgu aktivni, je trgovalo da bi pokrili primanjkljaj emisijskih kuponov, za 20 odstotkov udeležencev pa so kuponi predstavljali finančno naložbo;
- na podlagi primerjave razdelitve emisijskih kuponov za obe obdobji trgovanja smo ugotovili, da je povprečna letna količina razdeljenih emisijskih kuponov za obdobje 2008-2012 manjša od povprečne letne razdeljene količine emisijskih kuponov v obdobju 2005-2007 za 6 odstotkov. V obdobju 2008 - 2012 je v večji meri upoštevana uporaba najboljših razpoložljivih tehnik, vpliv zgodovinskih emisij pa je manjši. Menimo, da bo ob takšni razdelitvi emisijskih kuponov učinkovitost delovanja trga večja.

Ukrepi učinkovite rabe energije in povečevanja deleža rabe energije iz obnovljivih virov

Zmanjšanje emisij zaradi učinkovitejše rabe energije ter zaradi povečevanja rabe energije iz obnovljivih virov je mogoče doseči predvsem z izplačevanjem neposrednih spodbud za povečanje učinkovite rabe energije in povečanje deleža obnovljivih virov energije s finančnimi spodbudami za pripravo naložb Ministrstva za okolje in prostor ter ugodnega³ kreditiranja naložb, ki ga izvaja Ekološki sklad Republike Slovenije. Pri preveritvi podeljevanja neposrednih spodbud smo ugotovili naslednje:

- ker sredstva podeljujeta različni instituciji, gre za dva vzporedna sistema odločanja o sofinanciranju investicij z enakim namenom. Posamezni prejemnik lahko za isto investicijo pridobi nepovratna sredstva in hkrati še ugoden kredit. Ker je povpraševanje po nepovratnih sredstvih kakor tudi po ugodnih kreditih precej večje od ponujenih sredstev in ker še narašča, takšno vzporedno spodbujanje investicij ne zagotavlja najučinkovitejše razdelitve sredstev in s tem sofinanciranja čim večjega števila investicij;
- učinke izvedenih investicij Ekološki sklad in Ministrstvo za okolje in prostor ugotavljata glede na podeljena nepovratna sredstva in odobrene ugodne kredite. Instituciji ne razpolagata s podatki, ali in kolikšna sredstva je pridobil posamezni prosilec pri drugi instituciji, zato obe učinke ugotavljata za celotno investicijo. Tako prihaja do podvajanja vrednotenja dejanskih učinkov izvedenih investicij, zaradi česar je skupna ocena zmanjšanja emisij toplogrednih plinov precenjena;
- v letu 2005 je bilo za subvencioniranje investicij v učinkovito rabo energije in povečanje deleža obnovljivih virov energije skupaj namenjenih 4.335 tisoč evrov, s čimer je bilo doseženo zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 24 tisoč ton, v letu 2006 pa 3.995 tisoč evrov, s čimer je bilo doseženo zmanjšanje emisij za 28 tisoč ton. V primerjavi z letnim zneskom načrtovanih subvencij je bilo tem investicijam v letu 2005 namenjenih le 7,5 odstotkov vseh načrtovanih sredstev, v letu 2006 pa sedem odstotkov načrtovanih sredstev. V letu 2007 je bilo za subvencioniranje investicij učinkovite rabe energije in povečanje deleža obnovljivih virov energije porabljenih 3.800 tisoč evrov, oziroma 6,6 odstotkov vseh načrtovanih sredstev. Nezadostno sofinanciranje ukrepov povečevanja deleža obnovljivih virov energije

³ Ugodno kreditiranje pomeni, da se krediti odobravajo po ugodnejši obrestni meri od tržne.

se je odrazilo tudi v primarni energetski bilanci Slovenije, pri čemer je delež rabe energije iz obnovljivih virov leta 2006 znašal 10,7 odstotka in se je glede na leto 2000 znižal za 1,2 odstotne točke.

5.2.2 Izvajanje ukrepov v sektorju promet

Poglavitne učinke zniževanja emisij toplogrednih plinov bi bilo v prometu mogoče doseči s preusmeritvijo cestnega prometa na železnice ter s povečanjem vloge javnega potniškega prometa. Ob pregledu izvedbenih dokumentov smo ugotovili, da cilji ukrepov v prometu, katerih posredni učinki so tudi znižanje toplogrednih plinov, niso bili določeni, časovna dinamika izvedbe posameznega ukrepa ni bila opredeljena, stroški izvajanja ukrepov niso bili ocenjeni, prav tako pa tudi ne učinki izvajanja posameznih ukrepov na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. V predlogih državnih proračunov za leti 2008 in 2009 sredstva za izvajanje ukrepov zmanjševanja toplogrednih plinov v prometu niso načrtovana. Ugotovili smo tudi, da način ugotavljanja in spremljanja učinkov izvajanja posameznega ukrepa v prometu ni dovolj natančno opredeljen, da bi bilo mogoče v ciljnem obdobju uspešno meriti učinke izvajanja teh ukrepov.

5.2.3 Izvajanje ukrepov v sektorju kmetijstvo

Ugotovili smo, da za leti 2005 in 2006 za kmetijstvo ni mogoče ugotoviti učinkov izvajanja ukrepov na zmanjšanje toplogrednih plinov ter ali so bili načrtovani učinki doseženi, ker ni bil vzpostavljen ustrezen instrumentarij ocenjevanja in spremljanja teh učinkov. Iz evidenc skupnih emisij je sicer mogoče ugotoviti gibanje emisij v kmetijstvu, vendar zaradi odsotnosti metodologije in konsistentnosti spremljanja učinkov posameznega ukrepa ni mogoče natančno ugotoviti in pripisati učinkov posameznemu ukrepu. Način ugotavljanja in spremljanja učinkov izvajanja posameznega ukrepa ni dovolj natančno opredeljen, da bi bilo mogoče v ciljnem obdobju v kmetijstvu uspešno meriti učinke izvajanja ukrepov.

5.2.4 Ocena izvajanja ukrepov zmanjševanja toplogrednih plinov v letih 2005 in 2006 ter ocena možnega doseganja ciljnih vrednosti emisij v obdobju od leta 2008 do leta 2012

Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov v ključnih sektorjih energetika in promet ne poteka v skladu z načrtovano dinamiko izvajanja ukrepov. Na podlagi opisanega načina dosedanjega in načrtovanega izvajanja ukrepov zniževanja emisij toplogrednih plinov ocenjujemo, da ukrepi v sektorju energetika, industrija in promet niso bili realno načrtovani in ob njihovem nedoslednem izvajanju načrtovanega zmanjšanja vrednosti emisij ne bo mogoče doseči. Izvajanje večine načrtovanih ukrepov je predvideno šele v ciljnem obdobju zato njihovi učinki v tem obdobju v večini primerov še ne bodo vidni. Pomanjkanje načrtovanih proračunskih sredstev za financiranje izvajanja ukrepov kaže na dejstvo, da izvajanje politike zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v Sloveniji ne predstavlja ustrezne prioritete, kljub podpisu mednarodnega sporazuma za doseg dogovorjenega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov.

6 Zahtevani popravljalni ukrepi in priporočila revidirancem

Na podlagi opisanih ugotovitev smo od Ministrstva za okolje in prostor zahtevali, da pripravi ukrepe varovanja kakovosti zunanega zraka, predvsem ukrepe zniževanja emisij prašnih delcev (PM 10) ter da pripravi strategijo in načrt izvajanja nalog Službe za podnebno varnost, pri čemer morajo biti razvidne posamezne načrtovane aktivnosti te službe, nosilci aktivnosti ter terminski načrt njihove izvedbe, s poudarkom na pripravi

sistemskih rešitev za pripravo strategije prilagajanja posledicam podnebnih sprememb ter integracijo vidika podnebnih sprememb v ključne državne razvojne in sektorske politike.

Ministrstvu za okolje smo priporočili, da prične dosledno spremljati in nadzorovati zajem ozonu škodljivih snovi v ozračje, da pripravi nov operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov na podlagi izdelanih dolgoročnih projekcij rasti emisij, da dosledno vrednoti učinke dosedanjega izvajanja ukrepov in na tej podlagi načrtuje izvajanje ukrepov v prihodnosti, ter da ob morebitni prihodnji razdelitvi emisijskih kuponov prouči razdelitev večje količine kuponov na podlagi avkcije. Vsem revidirancem smo priporočili, naj pri oblikovanju in določanju sektorskih politik ter pri načrtovanju ukrepov, kjer je znižanje toplogrednih plinov zgolj posredni učinek izvajanja sektorskih ukrepov, kot cilj določijo tudi znižanje emisij toplogrednih plinov in zagotovijo dosledno spremljanje tega cilja.